Došlo 17. VII. 1930 — prilog

Poštnina plačana v gotovini Štev. 29. V Ljubljani, v četrtek dne 17. julija 1930. Leto III.

DELAVSKA PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo || Posamezna številka Din 1·50 — Cena: za 1 mesec Din 5·-, za četrt leta Din 15·-, za pol leta Din 30·-; za inozemstvo Din 7·- (mesečno) — Oglas: po dogovoru || Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Miklošičeva cesta (palača Delavske zbornice) I. nadstropje — Jugoslovanska strokovna zveza

Važno za vse delavstvo.

Ministrstvo za socialno politiko sklicuje za 26., 27. in 28. julij 1930 sejo, na kateri bodo razpravljali poleg drugega tudi o reviziji zakona o zaščiti delavcev in o reviziji zakona o zavarovanju delavcev.

Za danes se hočemo dotakniti le zadnjega vprašanja. Jugoslovanska strokovna zveza je zavzela svoje stališče že v letu 1929. in priobčila v »Delavski Pravici« od 12. septembra 1929 št. 37 točno izdelan predlog, v kakšnem pravcu se naj bi izvedla revizija socialnega zavarovanja. Delavstvo se je **premalo** žanimalo. Čudno tudi naši gospodarski strokovnjaki so stali ob strani, kljub temu, da se to vprašanje tiče vse naše javnosti, v prvi vrsti seveda delavcev.

Naše informacije povedo, da je osnutek revizije zakona o zavarovanju delavcev malodane že gotov. V kolikor moremo posvetiti v skrivnostne zavese te komisije, pravijo, da bo delavstvo v dajatvah precej okrnjeno, odnosno da bodo pogoji za dobivanje podpor in drugih pripomočkov težji, kakor so sedanji. Bojimo se, da se bo ponavljala stara pesem. Če hočejo tako zvani strokovnjaki kakšno krizo prebroditi, potem se najprvo spravijo na zmanjšanje svojih obveznosti. Je pa veliko vprašanje, če vodi taka pot k cilju.

Eno je jasno za vsakogar, da je namreč naše socialno zavarovanje več ali manj v krizi. Bolezen je tukaj. Če pa hoče zdravnik bolnika ozdraviti, mora **najprej ugotoviti vzroke obolenja.** Če ne zna zdravnik tega, je slab zdravnik. Logično bi bilo, da bi postopali tudi pri tej krizi na ta način. Mi nismo demagogi! Če bi se izkazalo pri vestnem obravnavanju, da je potrebna za ozdravljenje te bolezni najskrajnejša operacija, to je da se napravijo izpremembe, ki bodo šle na račun delavskih podpor, bi rekli: Ta žrtev je potrebna! Toda do tega prepričanja zaenkrat še ne morem priti.

Zakaj? Ker so po **našem** mnenju vzroki krize socialnega zavarovanja pač drugod:

1. Ustroj zavarovanja samega, kateremu je za podlago zakon o zavarovanju delavcev iz leta 1922. Absoluten nosilec je Osrednji urad v Zagrebu. Posledica tega je, da nimajo okrožni uradi nobenega interesa na uspešnem izvajanju delavskega zavarovanja, zlasti, ker morajo boljši okrožni uradi kriti deficite slabejših.

2. Dvojno poslovanje. Vsak okrožni urad mora vršiti gotove posle (statistika, evidenca bolnikov itd.). Ta posel še enkrat vrši Osrednji urad. Tako dosegajo upravni stroški nepotrebno vi-

3. Zaostanki na neplačanih prispevkih od strani delodajalcev vedno bolj naraščajo, kljub temu, da morajo vzdrževati zavarovanci tako drago upravo.

4. Z delavskim denarjem slabo gospodarijo. Mi smo v kapitalistični dobi. Čemu naj bi dajalo delavstvo cenejše kredite, kakor n. pr. banke in ostali denarni zavodi? Morda radi tega, da bo kriza njegovega zavarovanja še večja.

Ni čudno, če zaključuje Osrednji urad pri takih razmerah svoje zavode in druge ustanove stalno s primanjkljajem. N. pr. nezgodno zavarovanje, pokojninski fond nameščencev, Brestovec, Klenovnik.

Na kakšen način naj bi torej prišla ozdravitev te krize.

1. Po našem mnenju je edini in obenem najnaravnejši izhod ta, da se osnujejo **avtonomni okrožni uradi,** v katerih naj bi bile združene vse panoge socialnega zavarovanja vsega delavstva in nameščencev dotičnega okrožnega urada, čigar področje bi se krilo s področjem delavskih zbornic, odnosno banovin.

2. Uprava naj se poenostavi, tako da bo omogočeno resnično nadzorstvo. Pri sedanjem po nepotrebnem kompliciranem sistemu je vsako nadzorstvo iluzorno, ker se noben nadzorovalni organ ne more spoznati v tem ustroju.

3. Osrednji urad mora izginiti, ker je nepotreben, zavarovanju kot takemu celo škodljiv, ker ga preveč obremenjuje. Osnoval naj bi se pri ministrstvu za socialno politiko poseben oddelek, ki bi opravljal le nadzorstvene funkcije in funkcije višjega tehničnega značaja. Tak organ naj bi vzdrževala država in ne bi smelo pasti v breme socialnega zavarovanja.

4. Vsi nepotrebni zavodi, n. pr. Okrevališče na Rabu, naj se prodajo in ukinejo, ker nimajo zavarovanci od njih nobenih koristi.

Kakor že rečeno, smo hoteli s tem opozoriti delavstvo, zakaj gre. Na drugi strani pa pokazati pot, po kateri morajo hoditi merodajni faktorji, če hočejo v resnici postaviti naše socialno zavarovanje na zdravo podlago. Vsaka druga akcija bo le polovičarska, kriza ne bo ozdravljena, ampak le odložena za nekaj časa, dokler se zopet ne pojavi v še ostrejši obliki. Tak je **namreč** pojav vseh neozdravljivih bolezni. Zavedati pa se morajo tudi tega, da ne bo delavstvo nikoli preneslo in priznalo dajatev, ki bi bile neutemeljene.

Kaj pravite?!

Besede in dejanja.

Iz vrst prizadetih smo prejeli:

> »In generacija treh katoliških shodov je vendar vse sredi praktičnega dela po svojem mnenju še danes v duhu te ideologije, zatorej bi se moralo konkretno povedati, kaj in kdo dela praktično pogrešno.«
> G. Narte Velikonja 27./5 1930.

Besede.

»Današnje mezdno razmerje je zaradi socialnih krivic postalo delavstvu tako mrzko, da delavstvo ne bo prej mirovalo, dokler se sploh sedanji gospodarsko-pravni red s sedanjim delovnim razmerjem ne spremeni. Delavci, ki proizvajajo za vso človeško družbo potrebe tvarne dobrine, morajo postati enakopravni člani te družbe. Zato mora biti tudi njihovo delovno razmerje izraz te enakopravnosti. Prva stopnja te enakopravnosti bi bila, da bi bili delavci deležni dobička, zato pa tudi udeleženi pri upravi. Daljnje popolnejše oblike delovne pogodbe so: a) o r g a n i z a c i j s k a pogodba (dr. Krek), kjer bi se smatralo delo za urad in bi bili delavci uradniki, torej s s t a l n o s t j o, p o k o j n i n o itd. ...«

(2 točka te resolucije I. socialnega dneva 9. sept. 1928.)

»Mezdna delovna pogodba je sama po sebi dopustna. Sklepati pa se mora enakopravno in od obeh strani svobodno. Dejansko je svoboda dostikrat na eni strani le navidezna, ker delavca razmere silijo, da sklepa neprimerno pogodbo. Če delovna pogodba ne daje delavcu tega, kar mu je potrebno za človeku dostojno življenje, pa je po nauku Leona XIII. protinaravna in krivična ...«

1 točka IV. resolucije I. socialnega dneva 9. sept. 1928.)

Dejanja.

Ee mesec potem, ko je g. Velikonja zatrjeval, da je generacija treh katoliških shodov mnenja, da dela v duhu te ideologije, katere res predstavljajo tudi gornje b e s e d e, je Zadružna gospodarska banka v Ljubljani, ki jo vodijo sami gospodje iz generacije treh katol. shodov, predložila svojemu uradništvu v podpis izjavo, da pristanejo na **ukinitev uradniške pragmatike, kdor pa tega ne bi storil, bo odpuščen. R o k z a p r e m i s l e k j e b i l 24 u r!** Gospodje iz generacije treh katol. shodov sicer niso dosti nudili s to pragmatiko svojemu uradništvu, vendar so imeli uradniki garantirano neko stalnost, pokojnino, urejeno napredovanje in zaščito proti samovoljnosti delodajalcev. Banka že več let ni nobenega uradnika stalno nastavila po tej pragmatiki. A to še ni bilo dosti. Sedaj so se morali že nastavljeni uradniki na podlagi omenjenega ultimata svojih pridobljenih pravic odreči, ker je ta uredba predstavljala »preveliko obremenitev za zavod«, z drugimi besedami rečeno: **ker je 9% dividenda gg. delničarjem premajhna in naj še uradniki kak odstotek pristradajo.**

*

Gospodje iz generacije treh katoliških shodov, to so Vaše besede in to so Vaša dejanja. Na socialnih dnevih obljubljate delavcem organizacijske pogodbe s stalnostjo, pokojnino in udeležbo na dobičku, ko ste pa »sredi praktičnega dela«, jemljete to celo uradnikom! V drugačno ideologijo je oblečen človek, ko stoji na govorniški tribuni, kot pa kadar sedi v fotelju upravnega svetnika, kaj ne gospodje? Rekli boste, da ste to morali storiti, ko so storili vsi drugi bančni zavodi. Zakaj je pa predsednik bančnega sindikata član slov. kat. starešinstva? Naj ga pozove predsednik starešinstva, da ne bo kalil duha ideologije generacije treh kat. shodov.

V drugih bankah je bila ukinitev pragmatike trgovski posel: kdor ne podpiše, dobi odpravnino in gre. Gospodje iz generacije treh kat. shodov pa so veliko modrejši in bodo tudi nekaj odpravnin prištedili. Gorje pa tistim upornikom, ki so se drznili, braniti svoje pravice in ne podpisali: ne bo jim odpovedano, temveč bodo sami radi odpovedali in zopet se bo nekaj prihranilo.

Tako je izpeljala generacija treh katoliških shodov organizacijsko pogodbo, ki jo je zasnoval pokojni dr. Krek. V tem smislu tudi izvaja ostale Krekove načrte.

Dobra lekcija je to za nesložno bančno uradništvo. Morebiti bodo zdaj uvideli, da je njihov edini prijatelj — strokovna organizacija, da morejo braniti svoje pravice le z združenimi močmi v organizaciji in skupnem boju tako proti poganskim kot proti tako zvanim katoliškim gospodarskim krogom.

Ne zaupajte besedam, glejte njih dejanja!

Delavci, delavke!

V nedeljo 20. julija na tabor krščanskih socialistov v Sostro! — Po 10. sv. maši govorita Vilko Pitako in Francé Žužek.

Krize, redukcije.

Jesenice, 15. julija.

Že dalj časa napovedane redukcije delavstva pri KID so se v zadnjem času pričele izvajati. V obratu na Savi je bilo z dnem 15. julija odpuščenih 27 delavcev. To pa še ni vse, kajti delo je odpovedano že tudi nadaljnjim 80 delavcem. Kakšen obseg bodo zavzele te redukcije, še ni znano, gotovo pa je, da bodo odpusti še sledili. Odpoved se izvrši z obveščanjem posameznega delavca in ne več tako, kot se je to dosedaj prakticiralo, namreč z objavo na oglasni deski. Morda misli podjetje s tem zakriti odpuste. Vzroki odpustov so nam v glavnem že znani, ker se od teh v zadnjem času mnogo govori in piše. KID je javnost opozorila na gotove vzroke, iz katerih izvira kriza v železarski industriji. Glavni vzrok sedanje stagnacije je v nezadostni carinski zaščiti. S tem je omogočen uvoz inozemskih produktov po znatno konkurenčnih cenah na naš trg. Poleg tega prihaja iz inozemstva zlasti iz Nemčije zelo veliko blaga na račun reparacij, čeprav se dotičnih proizvodov v največji meri izdeluje v naših domačih tovarnah.

V očigled nevarnosti nadaljnjih številnih redukcij delavstva v železni industriji, smatramo za potrebno opozoriti pristojna oblastva, zlasti ministrstvo za socialno politiko in ministrstvo za trgovino in industrijo, da se pravočasno storijo potrebni ukrepi, ki naj bi naše delavstvo obvarovali pomanjkanja in bede. Bati se je, da bodo številne redukcije v železarski industriji učinkovale tudi na druge industrijske panoge, zlasti na premogovno industrijo, ki se že tako nahaja v neugodnem položaju.

Kamnagorica, 12. julija.

Žebljarsko in železoobrtno zadrugo v Kropi, katera preživlja pretežni del prebivalstva Krope in Kamnegorice, pretresajo vedno pogosteje krize, katerih posledice so praznovanje dela in skrčenje obratovanja. Takih pretresljajev smo imeli v poslednjih letih več. Gotovo smo pri tem vselej najbolj prizadeti delavci, ki v pretežni večini živimo od tega, kar zaslužimo. Vzroki teh kriz se spravljajo v zvezo s splošno industrijsko krizo v železarski oziroma v kovinski industriji. V zadnjem času je bilo v navedenem obratu radi pomanjkanja dela poslanih 40 delavcev in delavk na dopust. Pa tudi ostalo delavstvo dela v znatno zmanjšanih količinah. Dočim je dobil popreje vsak delavec 350 kg žebljev v izdelavo na teden, jih dobi sedaj le 150 kg oziroma 200 kg, katere lahko izvrši v štirih dneh. Vrhu vsega tega je vodstvo reduciralo akordne plače za 12 odstotkov.

Izdelki se v zelo majhni meri odpravljajo na trg, večina teh gre na zalogo. Radi verjamemo, da bi podjetje želelo delavstvo polno zaposliti in mu s tem nuditi potrebni zaslužek, ker pri takih krizah močno trpijo tako gospodarski kakor socialni interesi vsega tukajšnjega življa.

Delavstvo s strahom gleda v bodočnost, kajti od vseh strani prihajajo vesti o vedno večjem razmahu krize v kovinski industriji, kar znači, da je pričakovati še hujšega

Kovinarji, vprašajmo se sedaj, kje bomo iskali pomoči in zaščite, ko bo potrkala občutna beda na naša vrata. Organizaciji, ki bi nam bila prva v pomoč in ki se bori za izvedbo brezposelnega zavarovanja delavstva, smo se odtujili, ker smo jo smatrali za nepotrebno. Nočemo s tem nikomur ničesar očitati, še manj pa, da bi hoteli sedanji težki položaj kovinarjev izrabiti za organizacijo, ker se držimo znanega izreka: kakor si kdo postelje, tako bo tudi ležal. — Organizirani kovinarji.

Jugoslovanska strokovna zveza.

Železničarski vestnik.

PRAVILNIK

o pomožnem osobju drž. pom. naprav.

Tako težko pričakovani pravilnik o pomožnem osobju je uveljavljen. Izgleda, da se bo v kratkem že pričela prevedba pomožnega osobja. Da pa bo članstvo na jasnem, kaj lahko pričakuje od te prevedbe, podajamo važnejše določbe tega pravilnika.

Osnovna določba pravilnika je, da spadajo med pomožno osobje vsi oni uslužbenci drž. prom. naprav, ki niso bili prevedeni oziroma postavljeni po zakonu o drž. prom. osobju. Za sprejem veljajo v glavnem isti predpisi, kot za nameščeno osobje. Pomožno osobje se deli v 2 kategoriji: pisarniško pomžono osobje in delavci, a pisarniško pomožno osobje na kontraktualne uradnike, na dnevničarje in na pavšalne, akordne in začasne umske delavce; delavci se pa delijo na obrtnike, vajence, polkvalificirane delavce, navadne delavce, pavšalne in akordne začasne delavce in na obalne delavce in nosače.

Pogodbeni uradniki se sprejemajo v službo po posebni pogodbi, s katero je tudi urejeno službeno razmerje. — Dnevničarji vrše službo nameščenih uslužbencev in prejemajo tudi začetno plačo takega uslužbenca glede na kvalifikacijo, ki je določena z določbami zakona o drž. prom. osobju.

V eksekutivni službi se lahko zaposli samo oni dnevničar, ki izpolnjuje zato predpisane pogoje. Tem dnevničarjem pripada 20% doklade v smislu čl. 26 zakona o drž. prom. osobju, ki pa ne sme znašati več, kakor je doklada enakega nameščenega uslužbenca.

Plača delavcev je dnevna, akordna ali urnina in se izplačuje mesečno. — Obrtniki so kvalificirani delavci, k iso dovršili obrtno šolo in pa pomočniki, ki so se izučili obrti pri drž. prom. napravah. — Polkvalificirani delavci so oni, ki izvršujejo obrtniške posle, pa se niso izučili običajnim potem zadevne obrti.

Od pomožnega osobja lahko postane stalen obrtnik, polkvalificiran in navaden ročni delavec, če je: državljan Jugoslavije, zadostil vojaški dolžnosti; dopolnil 24. in ne prekoračil 36. leta starosti, da je 3 leta neprekinjeno v službi drž. prom. naprav, da je telesno sposoben za službo in da ni bil preje kdaj odpuščen iz drž. službe. Vsi drugi pomožni uslužbenci so začasni.

Za začasne pomožne uslužbence velja obojestransko **sedemdnevni odpovedni rok.** Stalnemu pomožnemu uslužbencu pa preneha **služba: 1. ko postane nesposoben za službo, kar potrdi zdravniška komisija; 2. po šestmesečni neprestani bolezni; 3. če uslužbenec** izostane od dela pet zaporednih dni in izostanka ne more opravičiti; **4. ako se uslužbenec** po premestitvi 8 dni ne javi na novem **službenem mestu; 5. po razsodbi rednega kazenskega sodišča; 6. ako je uslužbenec obsojen** na leto dni zapora, pa ta kazen sama ne **predvideva izgube službe; 7. po disciplinski** kazni; **8. vsled upokojenja; 9. vsled uslužbenčeve odpovedi na 15 dni in 10. vsled smrti** uslužbenca.

V slučaju, da je prometna naprava prisiljena ustaviti delo do enega meseca, dobi pomožno osobje za ta čas dopust brez prejemkov, služba se pa računa kot neprekinjena. To velja tudi, če odide uslužbenec na orožne vaje. — Če pa ustavitev dela traja več kakor mesec dni, je dolžna prometna naprava zaposliti stalno pomožno osobje pri drugih edinicah, začasnemu pomožnemu osobju pa kolikor ga ni mogoče zaposliti, se služba odpove. — Pomožno osobje ima prvenstveno pravico do nameščenja in do zasedbe izpraznjenih mest. — Pogodbeni uradniki in dnevničarji se lahko premeščajo na prošnjo in po službeni potrebi.

Pogodbeni uradniki in dnevničarji, ki opravljajo službo nameščenega osobja, dobivajo **letno oceno po pravilniku o ocenjevanju** uslužbencev drž. prom. naprav.

Za pisarniško pomožno osobje velja isti delavni čas, kakor za nameščeno osobje in se izplačujejo prejemki za vse dni v mesecu, razen za dne odsotnosti. — Delovni čas za delavce je 8 ur na dan, ob nedeljah in praznikih pa se delovni čas računa dvojno. Za one delavce pa, katerih posel ne zahteva neprestano, naporno fizično delo, je lahko delovni čas daljši od 8 ur brez posebne nagrade, ne glede na to, da morajo ostati dalje časa v službi. Čezurno delo, ki se dovoljuje le v izjemnem slučaju, se plačuje za 50% več.

Pomožnemu osobju se lahko računajo za napredovanje in odmero dnevnine tudi prejšnja leta službe; pri tem se upoštevajo le leta po dovršenem 18. letu starosti.

Osnovne dnevnice delavcev po priznanih letih službe so naslednje:

Leta službe	Stopnja	Obrtnik Din	Polkvalificirani delavec Din	Navaden delavec Din
1.	1.	26·—	24·—	22·—
2.—3.	2.	30·—	26·—	24·—
4.—6.	3.	34·—	28·—	26·—
7.—9.	4.	38·—	30·—	27·—
10.—12.	5.	42·—	32·—	28·—
13.—15.	6.	46·—	34·—	29·—
16.—19.	7.	48·—	35·—	30·—
20.—23.	8.	50·—	36·—	31·—
24.—27.	9.	52·—	37·—	32·—
28.—31.	10.	54·—	38·—	33·—
32.—35.	11.	56·—	39·—	34·—
36.—42.	12.	58·—	40·—	35·—

Pisarniškemu pomožnemu osobju pa se določuje dnevnina po kvalifikaciji. V pravilniku so zanje določene 4 stopnje dnevnine, na vsaki stopnji 3 leta službe. Prva stopnja je enaka začetni plači odgovarjajočega nameščenega uslužbenca, za druge stopnje pa omenja pravilnik, da napreduje pisar. pomož. osobje po določbah zakona o drž. prometnem osobju.

Za delavce predvideva pravilnik tudi povečane dnevnice. Ta se določa po draginji mesta službe, po sistemu dela, sposobnosti delavca, specijalnosti posla in vrsti obrta in sicer za kvalificirane delavce oziroma obrtnike do največ 50% osnovne dnevnine, za polkvalificirane delavce do največ 40% in za navadne delavce do največ 30% odgovarjajoče osnovne dnevnine.

Te najvišje dnevnine lahko doseže le omejeno število delavcev, ki se izkažejo s svojim delom in sposobnostjo. — Osnovna dnevnina se bo lahko povečala le v mejah odobrenih kreditov po principih, ki jih bo odredila generalna direkcija. — Delavcem se bodo prejemki obračunavali kakor do sedaj, t. j. od 25. do 24. prihodnjega meseca in se bodo izplačevali do 5. prihodnjega meseca. — Na zahtevo se mu lahko izda delavcu akontacija v višini približnega zaslužka do tistega dne. — Pomožno osobje ima pravico do postranskih prejemkov uslužbencev drž. prom. naprav, kakor to določa pravilnik o postranskih prejemkih. — Vozne olajšave uživa pomožno osobje po pravilniku.

Pisarniško pomožno osobje ima pravico do 10-dnevnega letnega odmora (dopusta) po dveh letih službe, kakor to določa čl. 93. zakona o drž. prom. osobju. — Stalni delavci pa imajo pravico do letnega dopusta s pripadajočimi prejemki in sicer: do 10 let službe 10 dni, do 20 let službe 15 dni in preko 20 let službe 20 dni dopusta na leto.

Za čas mobilizacije ali vojne dobiva pomožno osobje, ako so oženjeni in imajo dve leti neprekinjene službe, eno četrtino dnevnine, stalni pomožni uslužbenec pa polovico dnevnine za čas mobilizacije in vojne.

V oddelkih, kjer dela 50 do 300 delavcev, si ti volijo dva delavska zaupnika, ki zastopata želje in mnenja delavcev.

Glede administrativnih in disciplinskih kazni veljajo za stalno pomožno osobje, t. j. za stalne delavce, isti predpisi, kakor za nameščence, samo da izreka disciplinske kazni načelnik pristojnega strokovnega oddelka brez disciplinskega postopanja, na podlagi izčrpnega poročila šefa edinice. — Disciplinske kazni so: pisemni ukor, denarna kazen, največ 10% prejemkov do enega leta, obustavitev napredovanja do 3 let in odpust iz službe. — Pritožbe proti upravni kazni se morajo vlagati najkesneje v 8 dneh, proti disciplinski kazni pa najkesneje v 15 dneh.

S pravilnikom o pomožnem osobju se ustanavlja »Pokojninski zavod stalnega pomožnega osobja državnih prometnih naprav v resoru ministrstva za promet.« Članstvo je pri tem zavodu obvezno za vse stalne delavce. V članstvo se računa železniška služba po dovršenem 24. letu starosti, sprejet je pa lahko samo stalen delavec, ki še ni prekoračil 36. leta starosti. — Pri sprejemu plača vsak član kot vpisnino enomesečno članarino, ki se v nobenem slučaju ne vrne. — Članarina (prispevki) znašajo mesečno Din 70.— za obrtnike, Din 50.— za polkvalificirane delavce in Din 40.— za navadne delavce. — Naknadno plačevanje članarine za dokup let se sme izvršiti v največ 120. mesečnih obrokih, pri tem se priračunavajo tudi 4% obresti na pol leta za ostali del članarine.

Pravico do pokojnine pridobi član po dovršenem 12-letnem efektivnem članstvu pri zavodu. — Ako se član v službi ponesreči, se mu priračuna 10 let več, oziroma se mu prizna toliko let službe, kolikor mu jih še manjka do 12 let članstva, ako na dan nesreče še nima niti dveh let službe. Obenem se izračuna tudi renta in katera znaša več, tista se potem izplačuje članu, ker ne more nikdo dobivati rento in pokojnino.

Po dovršenem 60. letu starosti, oziroma po 36-letnem članstvu pri zavodu, ima član pravico prositi, da se upokoji, ne glede na to ali je še sposoben za delo ali ne, ter se mu te pravice ne more odreči.

Osnovna pokojnina je ona pokojnina, katero dobi član po 12-letnem plačevanju članarine in ta znaša za kvalificiranega delavca-obrtnika Din 6000.— letno ali Din 500.— mesečno, za polkvalificiranega delavca Din 4320 letno, ali Din 360.— mesečno in za navadnega delavca Din 3420.— letno ali Din 285.— mesečno. — Za vsako leto vplačanega članstva po 12. letu članstva se poveča pokojnina za 6½%, tako da se za ostalih 24 let članstva poveča osnovna pokojnina za 156%, kar znaša skupaj z osnovno pokojnino višina pokojnine po 36. letih članstva. Ta znaša za kvalificiranega delavca-obrtnika Din 15.360.— letno ali Din 1280.— mesečno, za polkvalificiranega delavca Din 11.059·20 ali Din 729·60 mesečno.

Rodbina člana si pridobi pravico do rodbinske pokojnine po 6-letnem članstvu, pri tem se vzame kot podlaga osebna pokojnina po 12-letnem članstvu. Rodbinska pokojnina znaša za eno osebo 50%, za dve 65%, za tri 75% in za štiri ali več oseb 85% osebne pokojnine člana, katero bi dobil, ako bi bil na dan smrti upokojen.

To je kratek pregled važnejših določb novega pravilnika o pomožnem osobju. **Delavstvo gotovo v teh določbah ne bo našlo onega, kar je pričakovalo, namreč izboljšanja gmotnega položaja za časa aktivne službe.** Dnevnine so po novem pravilniku tako nizko odmerjene, da znašajo po večini **manj**, kakor so dosedanje urnine. Poleg tega se pa še povečajo dajatve za pokojninski fond. Po prehodnih odredbah sicer vsi delavci obdrže dnevnino v višini dosedanjih urnin, a od tega se bodo odtegovali redni prispevki za pokojninski zavod, poleg tega pa še prispevki za vsa naknadna odplačila za dokup prejšnje službe in za razliko med prejšnjimi in dosedanjimi prispevki, ki znašajo pri starejših delavcih na tisoče. Za toliko se bodo celo zmanjšali dosedanji prejemki stalnih delavcev, za kar se jim bo na drugi strani zboljšalo starostno zavarovanje.

Glede prevedbe pomožnega osobja je ministrstvo že izdalo navodila, tako da je pričakovati, da se bo tudi kmalu izvedla. O tem bomo še poročali, skupine in plačilnice pa naj tudi same zaprosijo pri centrali za event. pojasnila, da bomo znali, kje bi bilo treba še kaj pojasniti.

Sprememba čl. 55. pravilnika o postranskih prejemkih.

Generalna direkcija je izdala po odobritvi g. predsednika ministrskega sveta popravek čl. 55. pravilnika o postranskih prejemkih, po katerem imajo pravico do nočne doklade vsi prometni, skladiščni in postajni uslužbenci, kadar opravljajo nočno službo. Do te doklade imajo pravico tudi delavci in dnevničarji, če vrše službo nastavljenega osobja in imajo za to predpisane strokovne izpite.

Na podlagi tega je izdala ljubljanska direkcija dodatno okrožnico v tej zadevi, v kateri naroča vsem službenim edinicam, da naj zaračunajo to doklado vsem uslužbencem, katerim je bila svojčas ustavljena.

Odkupnina za osebno delo.

Ljubljanska žel. direkcija je izdala svojim službenim edinicam dne 27. junija t. l. brzojavko naslednje vsebine:

»Po nalogu M. S. št. 11030/30 z dne 11. junija t. l. ter ministrstva za gradbe št. 42293 z dne 7. junija t. l. je v spiskih obustav za mesec avgust izvesti pri vseh reguliranih uslužbencih odtegljaj tridnevne plače (osnovna in položajna plača ter 15% doklada) kot odkupnina za delo.

Pri dnevničarjih je odkupnino zaračunati od alikvotnega dela dnevnine, ki odpade na osnovno in položajno plačo.

Okrožnica sledi.«

Iz te brzojavke sledi, da bodo morali železničarji zopet plačati tako zvani »kuluk«. Kakor smo že svojčas poročali na tem mestu, te vrste davek za Slovenijo ni upravičen. — Železniška uprava je šele nedavno vrnila zneske, ki jih je pridržala za »kuluk« v prošlem letu. Tedaj je Prometna Zveza podvzela energične korake na merodajnih mestih in kakor se je izkazalo, ne brez uspeha.

Treba bo zopet energično nastopiti in ugotoviti, v koliko je prej omenjeni odtegljaj plač za odkupnino za osebno delo po zakonu utemeljen tudi za Slovenijo.

Prometna Zveza bo podvzela v tej smeri vse korake, da do tega ne bo prišlo. Upravičeno pričakujemo, da bo tudi sedaj, kakor v prošlem letu, na merodajnih mestih zmagala uvidevnost in ne birokratski »šimel«.

Osrednji odbor. Seja se bo vršila v soboto, 19. julija ob 18 v prostorih P. Z. Vsi in točno!

Bistrica-Bohinjsko jezero. 27. junija se je vršila odborova seja, h kateri so bili pozvani tudi ostali člani in katere dnevni red je bil sledeč: 1. Čitanje zapisnika zadnje odborove seje, 2. poročilo vsebine spomenice, predložene po Prometni zvezi in drugih organizacijah in 3. razno. Navzoči so bili vsi odborniki, večina članov in nekaj nečlanov. Tov. Kotnik po odobrenju zapisnika obširno pojasni vsebino spomenice, predložene po Prometni zvezi in drugih organizacijah. Nezadovoljstvo je bilo med članstvom, zakaj se ni odzvalo skupnemu delu tudi Udruženje jugoslovanskih železničarjev in brodarjev, ko je šlo za splošne strokovne zadeve in za korake za zboljšanje gmotnega položaja vseh železničarjev. Lep utis in zadovoljstvo je zavladalo med vsem železniškim osebjem, češ, zopet so se po dolgih letih strnile organizacije za skupno sodelovanje in to za pereče strokovne zadeve, posebno za delavce. Delavstvo je sedaj primorano, da si v prostem času, čeprav je njegova moč že izčrpana v službi, poišče postranski zaslužek, da s tem pomore sebi in svoji družini, da jih reši gladu, čeprav se s tem do tal poniža svojemu delodajalcu, a mora, ker ga tira očetovska dolžnost napram svoji družini. Navzoči so z zanimanjem zasledovali njegova izvajanja ter odobravali delo organizacije, ki se zaveda težkega položaja vseh vseh železničarjev in je podvzela vse, da čimprej in izdatno pomaga vsemu osebju. Da bo delo uspešnejše, je potrebno, da se vsak organizira in sicer pri oni organizaciji, pri kateri vidi, da dela za svoje člane, oziroma za vse železničarje od višjega do najnižjega, za slednjega tem bolj, ker je najpotrebnejši.

Logatec. Na sestanku naše skupine, ki se je vršil 29. junija v Društvenem domu, so bile članstvu raztolmačene spomenice, predane v Belgradu skupno z nekaterimi drugimi organizacijami gg. ministrom, kar je članstvo z zadovoljstvom vzelo na znanje, obenem pa z obžalovanjem ugotovilo prežalostno dejstvo, da neka organizacija še vedno ne vidi potrebe za skupne nastope niti v tako perečih vprašanjih, ki so za celokupno železniško osebje življenjskega pomena. — Ker se pa glede novega delavskega pravilnika širijo še vesti, ki močno vznemirjajo delavstvo, se je članstvu priporočalo, naj ohrani mirno kri, ker o vsebini pravilnikov še ni nihče točno poučen. Ko bomo dobili pravilnik v roke in videli, kaj nam nudi ali ne nudi, bo nastopil čas, ko bodo vse organizacije (upamo, da tedaj ne bo manjkala nobena) nastopile skupno, da se eventuelne trdote v pravilniku takoj odstranijo, kajti delavstvo nestrpno pričakuje zboljšanja svojega položaja in se ne more zadovoljiti s sedanjim gmotnim stanjem, kaj šele, da bi mu novi pravilnik prinesel kako poslabšanje. Delavstvo je trpelo, delalo, žrtvovalo toliko, da končno sme upati, da se mu to prizna v obliki mezde, ki mu bo omogočila preživljati sebe in družino.

Maribor. V nedeljo 27. julija se bo vršil na Koroški cesti splošni članski sestanek. Radi važnega dnevnega reda se pozivlje celokupno članstvo, da se sestanka udeleži v največjem številu.

Kočevje. 22. junija se je vršil v Predoljah ustanovni občni zbor skupine Kočevje (za progo Grosuplje—Kočevje) in je bil izvoljen sledeči odbor: predsednik Kovačič Ivan, zvoničnik; podpredsednik Cerkvenik Ivan, progovni čuvaj; blagajnik Petek Ivan, progovni delavec in odbornik Okoren Anton, progovni delavec; nadzorni odbor: Skof Zdravko, šef postaje, in Kastelic Janez, progovni delavec.

Lesni delavci.

Verd pri Vrhniki. V predzadnji številki naše »Delavske Pravice« smo objavili del spomenice, ki je bila vložena po Jugoslovanski strokovni zvezi na tovarno parketov Kotnik, v kateri smo zahtevali skromno reguliranje plač, tako da bi dosegli vsaj toliko kot smo imeli preje, ko še nismo prejeli plačanih nadur s 50%. Dalje smo prosili, naj se uvedejo plačilne kuverte, kar ni nič novega, ampak samo to, kar imajo v vseh podjetjih, kjer imajo red in kar predpisuje tudi zakon. Odgovor na to je bil kmalu odpoved službe našemu tovarišu tajniku skupine lesnega delavstva Verbiču Antonu. Od JSZ in DZ nameravana intervencija se ni mogla izvršiti, ker podjetnika »ni bilo doma«. S tem, ko je odpustil enega tovariša, ni dosegel tega, kar je želel —, da bi strl našo voljo za borbo naših pravic — ampak je prišel odpuščeni ob kruh, drugega pa s tem ni dosegel. Smo odločeni, da od naše zahteve ne odnehamo. Tovariši! Če zapustimo organizacijo — zapustimo sebe! — Lesni delavec.

Vrhnika. Kriza v lesni industriji bo tudi pri nas pokazala kmalu svoje slabe posledice. Žaga pri Megušarju, t. j. v bivši konzervni tovarni, je že skoro popolnoma opustila svoj obrat. Obeta pa se nam še slabše, ako bo res, kar se govori, da bo ustavljeno delo pri Tomšičevi žagi. Delavci bodo s tem postavljeni na cesto in kam naj gredo?

★

Prevalje. Skupina J. S. Z. v Prevaljah bo priredila v nedeljo 20. julija ob treh popoldne v dvorani na Fari skioptično predavanje o Jugoslaviji. Predavatelj pride iz Maribora. Vabimo vse člane in druge, da se tega zanimivega predavanja udeleže. Pripeljite seboj tudi svoje družine. — Odbor.

Občni zbor gradbene zadruge »Delavski dom« r. z. z o. z. v Ljubljani se bo vršil v sredo, dne 30. julija 1930, ob pol 8. uri zvečer v prostorih J. S. Z. (Delavska zbornica). Dnevni red: 1. Poročilo načelstva in nadzorstva. 2. Odobritev računskega zaključka za l. 1929. 3. Volitev novega odbora. 4. Slučajnosti. — Ako ni občni zbor v določenem času sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi občni zbor, ki je sklepčen brez ozira na udeležbo.

Nameščenci.

Organizacija našega nameščenstva je na pragu nove dobe. Začetek je bil skromen, danes pa število narašča, tako da je postala dosedanja obleka preozka in je življenje zahotelo nove organizacijske forme. Osnovna misel je bila in je še: nameščensko strokovno gibanje mora ostati enotno, četudi se razbije v več skupin.

V tem znamenju se je vršil v juniju izredni občni zbor ljubljanske skupine, na katerem je predsednik skupine očrtal zamisel odbora, katera pot bi bila najboljša za zdrav in širok razvoj organizacije. Vsaka stroka, ki postane dovolj močna, naj si osnuje svojo novo skupino, ravno tako pa tudi članstvo posameznih krajev. Vse te organizacije naj ujedinjuje, vodi in o glavnih stvareh odloča centrala »Strokovne zveze« nameščencev«, katere pravila so že potrjena.

Dosledno temu je pripravil odbor vse potrebno za »Skupino nameščencev socialnega zavarovanja«. Po razgovoru in navedenih razlogih se je sklenilo ustanoviti skupino koncem poletja.

Zatem se je osnovala plačilnica v Celju, nakar se je vršil 21. junija ustanovni občni zbor »Strokovne zveze nameščencev«, ki je izvolil tale odbor: predsednik Žužek France, podpredsednik Božič Ivo, tajnik Pernišek Iv., blagajnik Baš Jože, odborniki: Valant Milan, Kocmur Martin in Kokalj Rihard.

Z ustanovitvijo zveze je dobilo naše gibanje novo vrhovno vodstvo, organizacija pa bo združevala ne samo privatne in trgovske nameščence, ampak tudi javne in ostale.

Podana je možnost, da se pod »Strokovno zvezo nameščencev« zbere nameščenstvo vseh strok v jako armado in so s tem odstranjene vse organizacijske ovire, ki so včasih bile mogoče na potu komu ali kaki skupini. Kljub enotnosti pa bo vendar podano in možno čisto samostojno delo po skupinah. Prijatelji: Kvišku glave! — Nameščenci v »Strokovno zvezo nameščencev«!

Nedeljski počitek trg. nameščencev.

Zadnja, pred časom izdana uredba o odpiranju in zapiranju trgovin je zadela mnogokje prav v živo trgovsko nameščenstvo ravno radi tega, ker odpravlja nedeljski počitek v manjših krajih, med katerimi je n. pr. tudi mesto Celje.

Dva vzroka sta za to: Trgovski nameščenec je bil vsled tega ob zaslužen počitek in krši se cerkvena zapoved. Da bomo razumeli fizični napor in koliko pomeni izguba proste nedelje, moramo pomisliti, da uredba uvaja delovni čas oziroma ga dovoljuje sicer različno, toda povsod je precej dolg: 10, 11 in 12 ur. Osemurnika ni! Trgovski nameščenec mora tedaj preživeti v lokalu polovico življenja in za vse ostalo mu ostaja komaj polovica. Res je, da ni vprežen v delo tako intenzivno, kot kak drug delavec ali nameščenec. Toda v lokalu ne sme manjkati. Nedeljsko delo (kot tudi daljše dnevno) so izsiljevali delodajalci vedno z motivacijo, da ljudstvo iz daljnjih krajev ne more prihajati med tednom v trgovino radi nakupa potrebščin in da je zanj prikladna le nedelja. Potemtakem bodo odslej v teh krajih trgovine ob delavnikih, če že ne ves dan, pa vsaj pretežno prazne. Zakaj niso delodajalci-trgovci predlagali delavniškega krajšega časa, če mislijo odslej prodati res vse v nedeljo. Na vse to se niso ozirali. Zato smo dobili uredbo, ki ne potrjuje, kot se navadno dogaja, že obstoječih razmer. Nameščenec naj za nizko plačo ne dela le tedensko 72 ur, ampak naj žrtvuje še nedeljo. Dokler moreš, garaj, ko obnemoreš, pojdi!

Trgovskemu nameščencu je cerkveno praznovanje nedelje onemogočeno. Filister, ki ima časa na preostajanje, bo mogoče rekel: Naj vstane, še predno se trgovina odpre in naj opravi cerkveno dolžnost. Ponižno revše, ki bi to reklo, bi težko kaj takega prakticiralo pri sebi in vidi zato le za druge vso možnost. Nihče ne more zameriti nameščencem, če ne opravi verske dolžnosti, kadar ne more in mu je to vršenje na tak način onemogočeno. Nasprotno: tisti, ki onemogoča človeku vršiti dolžnosti, je tudi kriv in odgovoren, če jih ne vrši. Prav radi pa verjamemo, da si liberalni trgovci radi teh dejstev ne bodo prav nič oteževali svoje vesti.

Naše trgovsko nameščenstvo danes še ni toliko zrelo, kot je recimo nemško. Tudi njegov klic bi bil potem močnejši in obramba človeških pravic jačja. Ker je stvar takšna, pa tudi strokovne organizacije apelirajo na javnost, da ona razume in upošteva upravičene težnje nameščenstva in da jih podpre, kjer more. Trgovsko nameščenstvo pa samo lahko uvidi, kakšnega pomena je zanj močna strokovna organizacija in kako so brez vpliva in škodljiva naravnost solidaristična društva, ki jih imamo pri nas.

Trgovski nameščenec.

Naš tabor v Logatcu.

Dolenji Logatec, 14. julija.

V nedeljo 13. julija se je vršil tu delavski tabor, ki je nad pričakovanje dobro uspel. Negotovo vreme je marsikaterega zadržalo doma, vendar smo opazili na taboru delavce iz Planine, večjo skupino iz Vrhnike s pevskim zborom Krekove družine, dalje iz Rovt in drugih krajev. Tabora se je udeležilo nad 300 ljudi.

Otvoril je tabor takoj po sv. maši pred župno cerkvijo tov. **Mlakar** Albin. Pozdravil je navzoče zborovalce in želel, naj ta prvi tabor krščanskih socialistov v Dolenjem Logatcu da ognja k razmahu naše ideje ne samo v Logatcu, ampak tudi po vsej Notranjski.

Pevski zbor Krekove družine je ubrano zapel »Delu slava!«

Prvi je govoril tov. **Koprivec** Matic o potrebi izobrazbe med delavstvom. V svojem govoru je pokazal delavstvu vprašanja, za katere se mora zanimati, da bo postalo upoštevano v družbi. Povdaril je potrebo delavske kulturne organizacije. Kdor čuti z nami, bo stopil v naše vrste, kdor pa bo stal ob strani, bo ostal tudi zadaj.

Tov. **Langus** Joža je govoril o gospodarski izobrazbi delavstva. Podal je sliko o različnih sistemih gospodarstva, povdaril pa, da se bosta delavec in kmet uveljavila in prišla do svojih pravic po skupnem delu. Dalje je povdaril potrebo strokovnih in gospodarskih organizacij ne le za delavca, ampak tudi za kmeta, ker le skupna borba vsega delovnega razreda bo vedla do zmage in pravice. Pasti mora razredno sovraštvo, vstati pa medsebojna ljubezen.

Nato je zapel pevski zbor Krekove družine iz Vrhnike Krekovo: »Delavski pozdrav«.

Tov. Mlakar Albin je v svojem zaključnem govoru želel, da bi rodil to, kar smo si želeli: pravilno razumevanje vseh, ki še niso pri nas v našem gibanju.

Pismo iz Litve.

Kovno, 10. jul. 1930.

Dovolite, da se tudi jaz oglasim od tu iz severa. Slovence, posebno delavce, pot zanese daleč in tako je tudi mene. Je že tako: S trebuhom za kruhom. Tisti, ki imajo pod palcem, pa so doma in gredo v tujino radi zabave in pospeševanja tujskega prometa.

V fabriki delam. Zato lahko spoznavam miselnost litavskega delavca. Toda o tej ne mislim pisati. Povedal vam bom raje nekaj o organizacijah tukajšnjega delavstva. Če na kratko karakteriziram ves položaj, moram reči, da je ozračje vzdušno. Delavstvu neprijazno. V Italiji in drugih južnih evropskih državah vlada diktatura, ki je že zavrla vsak svoboden delavski pokret. Pri nas tega sicer še ni, je pa zato pritisk na obstoječe organizacije silen. Vse njihovo delo je pod stalno kontrolo oblasti. Organizacije morajo prijavljati vse svoje sestanke in predložiti vlogam kolke. Zastopniki oblasti kaj radi motijo miren potek razgovorov in jim je vsaka ostrejša beseda povod, da se vmešavajo. Večje manifestacije niso dovoljene in ko se je tu mudil tajnik krščanske strokovne internacionale Serarrens, je mogel govoriti le pod strogo policijsko kontrolo. Te mere so seveda precej enake za vse organizacije, postopanje je milejše le v mestih. Krščansko delavstvo in njegove organizacije so, kot že rečeno, še dovoljene, toda voditelji so pod stalno kontrolo. Postopanje proti komunistom je še razumljivo, saj smo neposredni mejaši mogočne sovjetske države, Litva je pa nova držtva in prav za prav kolonija tujih sil. Ker je komunizem predvsem delavsko gibanje, se nadeva tudi ostalemu delavstvu kaj rado komunistično obeležje, večkrat tudi zlohotno in preganjanja so tu, trpi pa krščanski delavec, ki se hoče boriti do zadnjega za svoje svobodne organizacije, ki so mu danes edina opora. Krščanski magnatje in njim blizu stoječi so že davno izgubili glave in danes le še kimajo. Vendar se krščansko delavstvo dobro drži in se izkazuje v svoji korajži kot vredno potomstvo prednikov, ki so se z isto odločnostjo borili proti sovražniku križa — polmesecu. Vemo, da nobena stvar ni stalna in tudi to stanje ne bo stalno. Delavstvo bo moralo doseči svojo svobodo, svoboda bo morala priti; če ne bo te, bo prišlo nad ubogo Litvo še hujše gorje, kot je pa režimu neprijetna soseščina Rusije. Mojo žilico poznate nekateri, zato veste, da tudi tu ne mirujem in pridno pomagam domačinom.

Vas pozdravlja Petelin Janez.

Doma in po svetu.

Kralj je podpisal zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona **o osnovnih šolah.** Verouk je obvezen v ljudskih šolah vsem od države priznane veroizpovedi. Poučujejo ga duhovniki, plačani od občin. Cerkev ima oblast nadzirati verouk. Učenci smejo biti odslej zopet člani verskih društev izven šole.

V Ljubljani je vojaška oblast odstopila mestni občini šentpetersko vojašnico in jahalnico v Trnovem, v zameno bo pa dobila od občine topničarsko vojašnico na Dunajski cesti in vojašnico v Metelkovi ulici.

V Mariboru se je otvorila **javna kuhinja.** V Sloveniji še marsikje manjka javna kuhinja, posebno pa taka, kakršna je ljubljanska delavska kuhinja.

V preiskavi glede **nesreče parnika Karagjorgja** se vedno bolj pokazuje, da ne zadeva kapitana jugoslovanske ladje nikaka krivda. Ljubljanska občina je nakazala ponesrečencem Din 10.000.

Palača OUZD v Mariboru se bo gradila. Tozadevna gradbena dela so se že oddala. Z gradbenimi deli pričnejo bržčas ta teden. Omenjena palača bo trinadstropna in bo v njej poleg ambulance s posameznimi panogami na polju medicine ter posvetovalnice za matere tudi približno osem stanovanj. Razven tega bodo imele v palači svoje prostore tudi strokovne organizacije.

Generalno ravnateljstvo državnih železnic je izdalo **pregled dohodkov naših železnic v letu 1929.** V potniškem prometu so znašali dohodki od I. razreda 17 milijonov, od II. razreda 143 milijonov 876.000, od tretjega razreda pa 544 milijonov 930 tisoč dinarjev. Skupno je bilo dohodkov od potniškega prometa 721 milijonov 966.603 Din. Kakor se vidi, je tretji razred doprinesel največ dohodkov. Dohodki od prtljage so znašali 8,215.000 Din. Blagovni promet pa je prinesel skupno en milijardo 885 milijonov dinarjev. Skupno znašajo vsi dohodki 2 milijardi 888 milijonov 726.000 dinarjev.

Po posredovanju rudarskega ministrstva se je končal **spor,** ki je vladal med rudarji in rudnikom »Dobra sreča« iz Knjaževca. Lastniki tega rudnika so hoteli rudarjem znižati plače, radi česar je 700 rudarjev stopilo v stavko. Danes so se končala pogajanja in so rudarji sprejeli sledeče pogoje: Delovni čas za vse rudniške delavce znaša 8 ur; nakupovanje življenskih potrebščin iz rudniške prodaje neobvezno; delavci priznajo tri-odstotno zmanjšanje dosedanje mezde. Delavci so te pogoje sprejeli in takoj nastopili delo.

Zadnje čase so pričele oblasti strožje nastopati proti raznim podjetnikom zaradi kršitve predpisov **o delovnem času.**

V rudniku Neurode v Šleziji je zadela rudarje silna katastrofa; zasulo jih je okoli 200. Večina se jih je zadušilo. Reševalci so na delu že več dni, a 44 mrtvecev je še vedno zasutih.

V južnem bolgarskem mestecu Daskovo, kjer so tob. tovarne, je demonstriralo 2000 delavcev proti nečloveškim metodam racionalizacije, ki jih izvajajo tovarnarji. Policija na konjih je napadala mirne demonstrante in je bilo mnogo delavcev ranjenih.

Kongres komunistične stranke v Moskvi se je končal s popolno zmago Stalina. Desničarska opozicija se je podvrgla sklepom kongresa, ki je prirejal Stalinu četrturne ovacije. Stalin ima danes okrog sebe skupino sodelavcev, s katerimi docela obvladuje položaj. Kakor se poroča, pa bo sedaj pustil tajništvo stranke in bo izvoljen za predsednika sveta ljudskih komisarjev vlade.

V Finski je izbruhnila burja proti komunistom. Vlada je predložila parlamentu tri zakone v svrho zaščite republike, za omejitev tiskovne svobode in za spremembo volilnega reda. Vsi ti zakoni so naperjeni proti komunistom. Od 23 komunističnih poslancev jih je v parlamentu le še 15, ostale so polovili fašisti in jih odvedli neznano kam. Fašisti so tudi nahujskali kmete v okolici Helsinkov, glavnega mesta Finske, in se jih je res nekaj stotin dvignilo. Prišli so v Helsinke in tam pod fašističnimi zastavami demonstrirali proti komunistom. Nazadnje je vlada ukazala vse komunistične poslance zapreti in tako na Finskem komunistov in komunističnega gibanja ni več.

V indijskih ječah je točasno zaprtih 3300 ujetnikov Gandijevega gibanja.

Francoski zakon o obveznem socialnem zavarovanju je stopil v veljavo 1. julija. Zavarovanih je od tega dne po poročilu delavskega ministrstva 6 milijonov 800.000 delavcev. Vse ogromne predpriprave so se izvršile docela v redu.

Angleška poslanska zbornica je odklonila predlog za zgradbo tunela pod kanalom s 179 proti 272 glasovom.

Zunanje politični odbor **ameriškega senata** je odobril londonski pakt s 16 proti 4 glasovom.

V **Boliviji** so imeli revolucijo, ki se je uveljavila. Uporiki so zavzeli vsa glavna mesta in prevzeli tudi vlado v svoje roke.

Kitajske armade so tako utrujene, da se vladne in nasprotne ne morejo še dalje »vojskovati« in odločno zahtevajo, da se že enkrat sklene mir in neha s prelivanjem krvi.

V Združenih državah je točasno 3 milijone 600.000 brezposelnih.

V Nemčiji prejema trenutno brezposelne podpore 1 milijon 505.804 delavcev. Pri posredovalnicah za delo je vpisanih 2 milijona 700.000 brezposelnih.

Polovična vožnja za evharistični kongres v Zagrebu je dovoljena za dneve od 10. do 24. avgusta udeležencem, ki se bodo izkazali s potrdilom predsedstva kongresa o udeležbi.

Predsednik vlade general Živković se nahaja na inspekcijskem potovanju po Bosni in Hrvatski.

Krekova mladina.

Ogenj št. 6/7 je izšel in je bil razposlan vsem naročnikom. Vsebina: Mrtva pesem. — Večje plače. — Tistim, ki študirajo. — Nekaj o umetnosti. — Združevanje konsumentov. — Obtožujem Vas. — Naša pot je jasna (iz poročila načelnika JSZ na občnem zboru 22. junija). — »Naše strokovno delo« je zelo zanimivo poročilo o strokovnem delu JSZ v zadnji dobi. — Mladi mladim. V tej rubriki je tudi poročilo o občnem

zboru Centrale Krekovih družin. — Borčevski kot, urednikova pisma in beležke. »Ogenj« prav toplo priporočamo vsem! Naroča se pri upravi v Ljubljani, Delavska zbornica. Stane za pol leta 16 Din. Piši dopisnico in dobiš list na ogled.

*

14. julija so praznovali **Francozi** svoj narodni praznik v spomin na zavzetje pariške trdnjave Bastille, katero je leta 1789. zavzel pariški proletarijat pod geslom: »Za svobodo, enakost in bratstvo!« Proslava se je vršila tudi v Belgradu, kjer je francoski poslanik v svojem govoru priznal, da je Jugoslavija vseskozi zvesta zaveznica Francije.

Na Briandov poziv in predlog o **Panevropi** so že domalega odgovorile vse vlade. Mussolini je izjavil, da bi bil za Panevropo, samo mirovne pogodbe se morajo preje spremeniti. Mussolini ne misli toliko na spremembo stanja v Evropi, ampak zlasti na kolonije. — Češkoslovaška, Poljska, Romunija, Jugoslavija so se skoro v celoti izrekle za francoski zamisel Panevrope v skladu z Društvom narodov, ki naj bi s tem ne bilo prizadeto in okrnjeno. Avstrija, Madjarska in Nemčija so odgovorile zelo diplomatično, ker je pač težko z jasnimi besedami na dan. Vendar načelno zamisel skupnosti ni bila odklonjena.

Srednjeevropski agrarni blok se snuje med Jugoslavijo, Romunijo in Madjarsko. Jugoslavija in Romunija že dalje časa iščeta potov, kako bi s skupno akcijo prišli v okom agrarni krizi, ki vlada v eni kot v drugi državi. Ako bi se Romunija in Jugoslavija združili na skupen program, bi bilo nerodno imeti v sosedstvu konkurenco z madjarske strani, nasprotno pa bi tudi madjarsko gospodarstvo trpelo. Radi tega bo gotovo v interesu vseh treh držav, da se združijo k skupnemu delu. — Zboljšanje stanja kmetijstva v naši državi je edino sredstvo, ki more dvigniti tudi industrijo. Delavske organizacije in delavska zastopstva so zadnje čase stalno poudarjala potrebo povzdige kmetijstva, s čemer bo omogočen vsesplošen napredek vsega prebivalstva države.

Indijski podkralj je izjavil, da bo Indija slejkoprej postala dominijon, kajti vlada ne more imeti za podlago svojim odločitvam samo strokovnjaška mnenja, ampak se mora ozirati tudi na druge okoliščine.

Delavski prispevki za bolniško zavarovanje

Na okrožni urad za zavarovanje delavcev prihajajo vprašanja in pritožbe glede odtegljajev za zavarovalne prispevke, ki jih smejo odtegniti delodajalci od delavskih mezd. V tem pogledu se pojasnjuje, da sme delodajalec po §-u 35. ZZD odtegniti svojim nameščencem za bolniško zavarovanje in za borzo dela polovico prispevka ter celotni prispevek za delavsko zbornico. Za vse te prispevke sme delodajalec skupno odtegniti od delavske mezde za en teden sledeče prispevke.

	Pri tedenski plači			Skupaj
		do Din	48.—	Din 1.38
od Din	48.—	„ „	57.60	„ 1.66
„ „	57.60	„ „	69.60	„ 2.—
„ „	69.60	„ „	84.—	„ 2.41
„ „	84.—	„ „	100.80	„ 2.90
„ „	100.80	„ „	120.—	„ 3.48
„ „	120.—	„ „	144.—	„ 4.14
„ „	144.—	„ „	172.80	„ 4.97
„ „	172.80	„ „	204.—	„ 5.97
„ „	204.—	„ „	240.—	„ 7.04
„ „	240.—	„ „	288.—	„ 8.28
„ „	288.—	dalje		„ 9.94

Prispevki se predpisujejo za vse delovne dneve, med katere se štejejo tudi prehodne prekinitve dela vsled vremenskih neprilik in praznikov. Le za nedelje se ne računa noben prispevek, ako delavci ne delajo redno tudi ob nedeljah. — Drugačni dogovori med delodajalcem in delavcem o plačevanju so neveljavni.

Krekova knjižnjica.

Druga redna knjiga Krekove knjižnice izide te dni. Vsebovala bo dve krasni deli največjega sodobnega romanopisca in novelista **Franza Herwiga,** ki je znan po svojem divnem in pretresljivem delu **»Sv. Boštjan iz predmestja«.** — Krekova knjižnica, ki zelo pospešuje z izdajanjem monumentalnih del iz svetovne literature kulturni napredek slovenskega proletarca, mora biti ravno v teh dneh zopet predmet najživahnejše agitacije povsod! Na delo, zaupniki in prijatelji!

Član Krekove knjižnice lahko postaneš, ako redno mesečno plačuješ 4 Din. Piši po prospekt na Delavsko založbo, Ljubljana, Delavska zbornica.

Radio.

Pozdrav iz 1600 km daljave.

Če imaš radiotelefon na kratke valove v hiši, se svojemu obiskovalcu lahko oprostiš, čeprav si tisoče milj kje daleč na morju. Zveza angleških novinarjev je imela te dni svoj kongres in je obiskala ob tej priliki Marconijevo postajo v Somertonu. Marconi sam pa se nahaja s svojo jahto »Elettra« baš na Sredozemskem morju. Kljub temu se je s krova svoje jahte radiotelefonski obrnil do svojih obiskovalcev in opravičil svojo odsotnost. Izvajal je: »Radiotelefonija odpravlja daljave in kakor vidite, mi je mogoče, da pozdravim svoje goste v svoji hiši, pa čeprav se nahajam še tako daleč od njih kjerkoli na zemeljski obli . . .«

Konec velike postaje.

Ena izmed največjih in najmočnejših postaj na kratke valove je utihnila. Filipsova postaja v Huizenu na Holandskem je s prvim julijem prenehala delovati. Ta vest bo brez dvoma silno presenetila vsakega amaterja, ki jo morda doslej ponovno zaman skuša ujeti v svoj aparat. Postaja je prenehala z obratovanjem, ker se ni mogla ukloniti zahtevam poštnega ministrstva. Podrobnosti o koncu te silno popularne postaje prinaša nova številka naše revije za radiofonijo »Radio Ljubljana«.

Umazanec: No Peterček, ali poznaš neko prav posebno lastnost vode? — Da, gospod učitelj, poznam: če se v njej umijem, postane črna.

Nerodno. On: Zdravnik pravi, da imam razširjenje želodca. — Ona: Ta je pa lepa! Zdaj boš še več pil.

Lep judovski oče: Sin, bodi pošten v malem, da ti bodo velike reči zaupali.

Med. univ.
Dr. Francé Logar
specijalist
za zobozdravništvo in ustne bolezni
Ljubljana, Sv. Petra c. 14
ne ordinira do 18. avg.

RADIO JOŽE MARKEŽ, JESENICE
Solidna postrežba. Dobi se tudi na obroke.
Oglejte si stalno radio razstavo!

Dr. Alcš Stanovnik
je odprl
odvetniško pisarno
na Jesenicah
v hotelu »Pošta«

Pierre l' Ermite: 30

Kako sem ubila svojega otroka

PETNAJSTO POGLAVJE.

Drugo jutro je bil Dominik že na vse zgodaj pokonci. Ravno se je brisal pri oknu, ki gleda na morje, kar zasliši glasen smeh. Pred kuhinjo je njihov čolnar snažil mreže, ki so bile polne morske trave, in s pipo v ustih hudomušno pravil služkinji, kako je davi poljski čuvaj rohnel in rentačil, da so mu kar strele švigale iz oči! Presneto bi se mu bilo slabo godilo, kogar bi bil dobil v pest!

Mornar je pripovedoval, da je snoči brez vsakega slabega namena povabil čuvaja k Pierre-Moineu lovit vretenice. A kaj češ, nekaj stark je takoj izvohalo, da ga ni doma in brž so vedele tudi njihove sosede.

Tedaj so se odpravile na delo kakor vedno, kadar gre čuvaj z doma na kak pogreb ali k zdravniku, da mu izdere zob.

V Noirmoutierju je strašno težko za drva. Ne smeš posekati ni bora ni smreke ni hrasta ni tamariska, ker edino drevje še drži pesek in nasipe, da jih ne predere voda, ko je otok nižji od morske gladine.

Niti borovih iglic ne smeš pobrati, da ne bi bile korenine gole in bi voda odnašala dragoceno črno prst.

Še za pest iglic ne smeš vzeti, da bi si podkuril peč, sicer jih boš pošteno plačal ali pa te vtaknejo celo v luknjo.

Paznik se je držal določil in ni poznal nobene izjeme.

Snoči je sicer skrivaj odšel, a kaj, taka stvar se kaj kmalu izve in potem kot pravijo, kadar ni mačke doma, miši plešejo.

Ko so se starke prepričale, da je njihovo strašilo zares na morju in da on, pošten mornar gospe Yholdy, ne bo tak, da bi se z njim dogovoril in ga nazaj pripeljal, da bi jih zasačil, so se odpravile na delo in »naredile« kar se je dalo. Sedem borov je bilo odrezanih pri samih tleh, veje polamane in pocesane, da je po vseh deblih tekla smola, tla pa pobrisana kakor stezice v najlepšem mestnem parku. Ne bi bil našel ni borove iglice, če ni morebiti odpadla že za njimi . . .

Čuvaj, ki je tako slabo čuval, se je pritožil na občini in kot nekdanji mornar ni poznal šale, če bi mu kdo prišel v roke.

Starke, ponajveč mornarske vdove, ki so imele v sebi še nekaj razbojniške krvi, so se skrivaj veselile in se hahljale v svojih revnih kočah . . . Ejej, še se bo govorilo o tej septemberski noči kakor so govorili o oni ladji, ki je vozila iz Portoja dvesto sodov vina in se je razbila na Boefskih pečinah. Vsi ribiči in cariniki iz bližnje vasi so se ga tako načrepili, da se deset dni niso streznili — dva sta pa celo umrla . . .

Mornar je veselo in hrupno razkladal, dekle v kuhinji pa so se na ves glas hihotale. Mejdunaj, ali so jo zagodle čuvaju, da je od jeze ves zelen! . . .

Zdaj se je Dominiku razjasnila snočnja skrivnost in zdaj je izvedel kdo so bili oni duhovi, ki se jih je Lolita tako ustrašila.

Takoj se je odpravil k njej, da ji naznani kaj je pravzaprav bilo. Hotel se je opravičiti, da jo je spravil v nepriliko, ki se je ni prav nič nadejal.

Medtem ko je Dominik govoril, ga je Lolita ogledovala nekako čudno kakor že večkrat, ko je bil pri njej.

»Oh, Dominik, kaj za to!« je odmahnila in se ga kot v priznanje oklenila z drobno roko. »Ko bi Vi vedeli kako sem bila kljub vsem u strahu srečna, da, presrečna! . . .«

Dominik je odšel z nemirom v srcu.

Lolita je stopala v njegovo življenje, v njegovo srce, četudi ji ni odprl vrat vanje . . . Dominik pa je obljubil svoje srce Bogu, Njemu je živel in to mu je bilo dovolj.

Zakaj se potem vznemirja?

Čutil je, da ga čaka še hud boj, kajti Lolitica se je že polastila njegovega srca bolj kakor je sam mislil. Nehote mu je venomer prihajal pred oči snočnji prizor, ko jo je nezavestno držal v naročju in mu je njena bleda glavica, ki jo je obsevala srebrna luna, počivala na prsih . . . Ob takih mislih, ki se jih ni dosti izogibal, ga je spreletela čudna zona. Ali ni že ves zavarovan vanjo?

Pa kako ga je malo prej objela? . . . Župnik mu niti ne odpiše in ga je pustil čisto samega kot da je pozabil svoje lastno pravilo, da človek obdrži samo ono, kar neprestano čuva in brani. Ali ni vse to kot opomin Previdnosti, naj se varuje in pazi nase?

Da mu ni bilo treba iti mimo »Ker-Mimie«, ni šel drugo jutro k sv. obhajilu v gozdno kapelico, ampak je zavil v la Gareunerieško, kjer se je še rajši mudil, ker je imel mir in v tihoti dosti bolj zbrano molil in premišljeval.

Kadar je bil pri obhajilu, je naročil, da so mu prinesli zajutrek v njegovo sobo; s kavo je zalil prekrasne krvomočnice, ki so cvetele na oknu. Sicer niso po kavi nič bolj rastle, a ni hotel, da bi mati in ujec videla, da se posti, ker potem ne bi bilo izpraševanja ni konca ni kraja.

Nazaj grede ga je nanesla pot po ravnici, kjer sta pred nekaj dnevi prestala z Lolito toliko strahu.

Vso pot je preudarjal o svojem dušnem stanju: vedno bližje prihaja razkrižju, odkoder se cepijo ceste na razne strani. Morda je vse njegovo življenje, vsa večnost odvisna od smeri, v katero bo krenil?

Nikdar več ne bo stal pred tako važno odločitvijo!

Popolnoma sam pred večnim Bogom bi rad do dna presodil samega sebe, kajti kakor vse kaže, se bo moral najbrž prav kmalu odločiti, dasi se je dozdaj izogibal tej odločitvi.

Neprenehoma ga je preganjal očitajoči glas vesti, ki mu je govorila: »Kam si prišel od onega dne, ko si se na kolodvoru poslovil od svojih dečkov!«

Če za duhovniški poklic zadostuje, da te pokliče Bog, potem ga on gotovo ima.

Če pa je poleg božjega klica potrebno tudi posebno nagnenje in ljubezen do duhovniškega stanu, potem pa ni več tako gotov . . . Ali je za duhovniški poklic sploh nujno potrebna ljubezen kakor za molitev sladek občutek notranjega miru in zadovoljstva? . . . Kakor vse kaže najbrže ni ne prvo in drugo!

Že dva meseca ni dobil od župnika nobenega pisanja. Ta molk ga je strašno grizel in si ga ni znal razložiti . . . Pa kaj, župnikove besede prihajajo od župnika, od zunaj, in Dominik čuti ali more čutiti poklic tudi brez njega.

Nazadnje je prišel do zaključka, da se odpirata pred njim samo dve poti: ali se poroči ali pa postane duhovnik!

Da bi se poročil? Sicer je res precej čuvstven, vendar nepočuten. Do sedaj še nikogar prav ne ljubi.

Čitaj „Delavsko Pravico“!

Za Jugoslovansko tiskarno: Karel Čeč.

Izdaja konzorcij »Delavske Pravice« in ureja Srečko Žumer.